

grafiti

Ірен Роздобудько

графіті

ПЕРЕЙТИ ТЕМРЯВУ

FOLIO

Ірен Роздобудько
Перейти темряву

«Фолио»

2010

Роздобудько І.

Перейти темряву / І. Роздобудько — «Фолио», 2010

Ірен Роздобудько – одна з найвідоміших українських письменниць, авторка популярних книг «Пастка для жар-птиці», «Гудзик», «Амулет Паскаля», «Все, що я хотіла сьогодні»... «Перейти темряву» – нове творіння письменниці, трилер про маніяка та його невинних юних жертв... Він не кат – він дослідник, і він дуже хоче знати, що відчують ці прекрасні метелики з відірваними крильцями... Потішні, вони кумедно повзають та звиваються, намагаються злетіти і не розуміють, чому не виходить... На 154 сторінках захопливого роману – долі десятків тисяч українок, що їх продали у рабство за кордон та змусили працювати повіями. І не всі повертаються з неволі, бо лиш одиницям вдається... перейти темряву.

© Роздобудько І., 2010

© Фолио, 2010

Содержание

Частина перша	9
Конец ознакомительного фрагмента.	22

Ірен Роздобудько

Перейти темряву

Двадцять років тому

...Маленький Міка ніколи не буває на вулиці сам.

Хіба що прийде тітонька Льоля. І тоді можна буде тихенько, але наполегливо, поки Льоля із мамою п'ють каву або коричневий прозорий напій з череватої пляшки, час від часу скиглити: «Хочу на ставок... Хочу на ставок...»

Тітонька Льоля не така заклопотана, як мама. І не така сувора. Маленький Міка точно знає: якщо ось так поскиглити хоча б годинку, Льоля обов'язково зглянеться. А мамі просто набридне слухати це скавчання, і вона скаже:

– Забери цього дебіла! Я більше не можу!

Що таке «дебіл», Міка не знає, проте слово йому подобається, а головне, це означає, що зараз тітонька Льоля зітхне й скаже:

– Що ж, малий, ходімо. Тільки не більше, як на півгодинки!

І тоді маленький Міка прожогом кине́ться по свої заповітні знаряддя – скляний півлітровий слоїк та сачок, натягне шорти, улізе в розтоптані сандалики і, згоряючи від нетерпіння, застигне на порозі.

Ой, як довго Льоля застібає свої модні черевички, підфарбовує й без того яскраві губи! Та ще й по цигарці треба викурити з мамою – «на доріжку»!

– Льолька! Тільки не довго! – наказує мама. – Я поки поставлю картоплю!

І вони вирушають на ставок, який поруч із їхнім багатоповерховим будинком.

Ставок – це диво! У його густих заростях усе рухається, шарудить, стрекоче, усе сповнене невідомого життя. Міка з задоволенням ступає на вогку траву і уявляє, що під його ногами – величезні, невидимі людському оку, міста з дивовижними мешканцями: комахами, мурашками, жучками, черв'яками... І там вирує своє життя, і там, так само, як і у «великому світі», є будинки, магазини, школи, стадіони. Тільки живуть там не люди, а маленькі комахи.

І Міка добре чує, як лушчаться під його сандаликами всі їхні споруди (можливо, такі ж самі, як і його багатоповерхівка, тільки дуже-дуже малі!). Але роздивитись наслідки руйнування майже неможливо: надто рясно росте трава.

Краще спостерігати за мурашником. Якщо гілкою розворушити його, стає дуже добре видно коридори, кімнатки, підземні переходи, а головне – метушню, що здійсмається там. Зовсім як у кіно про війну! От тільки прикро, що не чути ніяких звуків! А галасу, певно, там багато. І усе це наробив він, маленький Міка, володар мурашиного всесвіту!

Після мурашника черга доходить до ще одного захоплення – ловити бабок та метеликів. Треба нахапати їх якнайбільше, адже на все про все – лише півгодини, Льоля довше не чекає тиме.

Добре було б ще жабу впіймати – їх тут безліч. Виблискують гладкою мокрою шкірою, мов пластмасові! Огидні, лупаті, з м'якими білими черевами. Якщо перегорнути їх палицею – черево роздувається, якщо натиснути палицею сильніше... Бр-р-р...

Із жабами завжди проблема – мама ніколи не дозволить занести їх до хати! Жаби підуть «до роботи» пізніше, вирішує Міка, тоді, коли зможе приходити сюди сам.

Він із задоволенням ганяє берегом, вдихає трохи задушливий очеретяний запах, усією шкірою ловить спекотні промені травневого сонця – полює. Тітонька Льоля сидить на поваленому дереві з заплющеними очима, піднявши обличчя догори, – засмагає.

Крізь білу тканину легкої спідниці світяться ніжно-рожеві коліна. От якби вона була його мамою, мріє Міка. Хоча його мама красивіша за Льолю. Тільки дуже нервова. Не любить Міку...

Ось у слоїку затріпотіло кілька метеликів, три бабки, одна невідома зелена комашка з довгими, як у бабки, крильцями. Ура! Тепер можна буде дочекатися наступної прогулянки з тітонькою Льолею – є що робити до її наступного візиту.

– Ну, що, малий, нагулявся? – гукає Льоля, поглядаючи на годинник. – Час. Я ще з твоєю мамою не наговорилася!

Міка неохоче згортає сачок, розправляє шорти, щільно закриває слоїк поліетиленовою кришкою. Можна йти.

А була б його воля – сидів би тут до вечора, до ночі, до наступного ранку! Познайомився б із хлопцями, які цілий день грають на подвір'ї у футбол. А то взагалі, зібрав би свій маленький наплічник і вирушив у подорож...

Але йому лише сім. Це так мало. Він навіть не дотягується до шпарини замка власної квартири! От тільки-но дотягнеться, і мама ще за ним погорює!

Удома на кухні вже сидить сусідка, пахне вареною картоплею, солоними огірками...

Міка ковтає слину. Але він знає правило: спочатку мама приймає гостей і на Міку – нуль уваги, потім – обід для нього. Хіба що зі столу можна щось непомітно стягнути. Або Льоля занесе до його кімнати бутерброд...

– Нарешті! – кричить мама з кухні.

– Ось і наш герой! – солодким голосом каже сусідка.

Міка її не любить. Він сам чув, як та казала, що в його мамі є «волохата лапа». Але скільки Міка не придивлявся до маминих ніг – ніякі вони не волохаті! І не «лапи» зовсім. Бреше!

Якби це було правдою, хіба б маму показували в кіно?! А мама у Міки – відома артистка. Він це бачив на власні очі по телевізору!

Щоправда, фільм цей більше чомусь не крутили – і мама плакала. Проте, є кілька маленьких фільмів, що крутять весь час – про мило, про якийсь «педігріпал», про пральну машину...

І скрізь у головній ролі – вона! У цих стрічках взагалі тільки вона – красива, молода, усміхнена, справжня кінозірка! Ось – стоїть під душем, оголена, уся в піні, мов морська царівна, повертається і каже всьому світові: «Мило «Ідеал» зробить вашу фігуру ідеальною!»

Або – сидить зверху на пральній машині в білому пухнастому халаті, гойдає струнками ніжками і притискає палець до вуст: «Тс-с-с... Ніхто не почує, як ти спиш...» І всі це бачать. Коли мама бере його з собою до магазину, то Міка часто чує шепіт у черзі: «Це ж – вона? Ну та, що гола в піні миється?» Маму це дратує, а Міка – пишається. «Я ще їм усім покажу!!!» – сичить мама. А Міка думає – що вона ще збирається показати?

І все ніби-то йде добре, тільки зовсім не зрозуміло, чому мама вважає, що він, Міка, зіпсував їй життя? Так і сказала колись Льолі (це Міка сам чув, коли підслуховував): «І чому я вчасно не зробила аборт?! Повірила тому покидьку, мовляв, не кине, одружиться, вивезе ледь не до Голлівуду – народила! І що тепер? Ролики? А на що я здатна ще, адже у мене няньок немає – ані матері, ані бабусі, щоб сиділи б із цим недоумком!»

А хіба погано мати ролики, міркував Міка, він, наприклад, мріє про ролики... Та мама ніколи їх не купить...

...Міка хоче їсти, але думка про слоїк із живністю зігріває душу, поїсти можна й потім. Тим більше, що краєм ока він помічає, як мама ховає до морозилки коробку з тортом, що принесла сусідка. До морозилки – це означає, що торт увесь зроблений із морозива, та ще

зверху посипаний ягодами та шоколадною стружкою! І, певно, його увесь не з'їли, якщо мама ховає його в холодильник.

Міка прослизає до своєї кімнати. Сьогодні йому не хочеться підслуховувати розмови старших, і він щільно зачиняє двері. У нього безліч цікавих занять. Він роздивляється слоїк, посміхається, спостерігаючи, як метушаться за склом бабки. Хвилюються. Мов пацієнти в лікарні.

Вже кілька тижнів, як у Міки з'явилося це захоплення. Воно поглинає його з головою, допомагає долати нудьгу, притлумлює незадоволення від того, що йому не дозволяють ганяти вулицями, як це роблять інші діти. Навіть думка про їжу здається не такою гострою, якщо захоплений новою справою.

Міка обережно дістає зі слоїка першого метелика. Він ніжно-білий, тільки тулуб чорненький і тонкий, як у гусені. Крихітна голівка, ледь помітні оченята, два ряди ніжок-ниточок.

Спочатку Міка відриває обидва крильця з одного боку та спостерігає, як кумедно заби-вся метелик, завалюючись на бік, ковзаючи по підлозі черевцем і вигинаючи кінчик хвостика догори. Міці навіть здається, що передніми лапками метелик хапається за голову: «Ой-йой! Що зі мною сталося?!»

Надивившись на ці кумедні маневри, Міка відриває інші крила. Тепер комаха просто повзе, недбало, мов п'яна (такою іноді Міка бачить маму).

Ледь ворухить ніжками-ниточками. Черга – за ними! Обережно та уважно Міка здійснює й цю операцію. Тепер метелик перетворюється на гусінь і лежить нерухомо.

Міка лягає на підлогу, наближує обличчя до об'єкта спостережень, уважно вдивляється, аби розгледіти очі, ротик.

Неподобство! Лишилися ще закручені вусики. Міка миттєво виправляє помилку й знову прискіпливо розглядає плід своєї праці, прикладає вухо: чи не почує бодай якогось звуку?

Але чорненький видовжений тулуб лежить нерухомо.

Настає черга бабки. Он вона яка – очі величезні, так і крутить лобатою голівкою. І тулуб у неї довший і товщий, ніж у метелика. Наступний дослід має бути цікавішим. Міка дістає голку й ножиці...

...Морозива цього дня він так і не отримав. «Не заслужив!» – твердо сказала мама.

Міка вже знає, що дорослі хлопці «служать» в армії, і розуміє, що для того, аби отримати свою порцію солодощів, треба їй «заслужити». Але так хочеться з'їсти торт зараз! До спазмів у шлунку, до істерики, до сліз. Але Міка тримається з усіх сил, адже знає: буде плакати – взагалі нічого не отримає. Мама каже, що їй нудить від його сліз. Ніби вона їх куштувала...

Міка лягає спати роздратований, ображений на маму, на сусідку, на Льолю, яка так і не занесла бутерброд, на весь світ. «Виросту, піду служити в армію, – твердо вирішує він, – їстиму морозиво щодня!»

...Уранці ніжний промінчик сонця круглим відбитком лежить поруч із його головою, як кулька морозива. Міка навіть пробує його на смак – просто облизує край подушки. Не солодко!

Міка сповзає з ліжка. У квартирі тиша. Можливо, сьогодні йому пощастить – мама пішла кудись на репетицію, і він сам залізе до морозилки. І нехай потім вона свариться, нехай б'є, зачиняє в темряві! Він готовий до всього.

Але мама, як завжди, сидить на підвіконні в кухні в прозорому мережаному пеньюарі.

– Чому люди не літають?... – оксамитовим голосом чи то запитує, чи то декламує вона. – Я кажу: чому люди не літають так, як птахи?! Мені часом здається, що я – пташка... Дай! – це вона звертається до Міки, очима вказуючи на пачку цигарок та запальничку, що лежать на столі.

Яка вона зараз гарна! Уранішні золотисті промені пронизують її наскрізь, вона вся світиться, як казкова фея, як метелик...

І ніжки такі гладенькі, такі довгі, схрещені, як у порцелянової статуетки, що стоїть у серванті. Мама киває йому головою, закурює і продовжує говорити щось незрозуміле:

– ...коли стоїш на вершині гори – так хочеться злетіти! Здається, ось, заплющиш очі, змахнеш руками і полетиш!..

Міка колись бачив у кіно, як летить жінка.

Про що було кіно, Міка не зрозумів – щось про хлопця, який вистежував шпигуна. А потім забрався із дівчиною на дах, дівчина не втрималася на краю – і полетіла вниз. Так повільно, так красиво летіла. Як метелик.

Мама гойдає ніжками, Міка заворожено спостерігає.

– Що дивишся? – плаксивим голосом каже мама. – Через тебе й не літаю! І ніхто не допоможе... Ніхто...

...Міліцейська машина, «швидка» та знімальна група програми «Події» приїхали майже одночасно за двадцять хвилин після того, як сусіди повідомили про падіння жінки з сьомого поверху чотирнадцятиповерхівки.

За зачиненими дверима квартири голосно ревів хлопчик, син небіжчиці. Двері довелося ламати, від чого ревіння посилювалося.

Сердобольна сусідка одразу ж зателефонувала найближчій подрузі небіжчиці, мовляв, «нехай Льолька розбирається. Мені зайвий рот ні-на-да!»

На подвір'ї працювали експерти, метушилися лікарі, юрилися перехожі. А телеоператор, відзнявши сюжет на вулиці, уже входив до квартири актриси Н. Темний довгий коридор, дві кімнати з розстеленими ліжками.

У «дитячій» – маленький топчан з досить брудним простирадлом, засмальцьовані шпалери, у світло-рожевій вітальні більш-менш прибрано, велике ліжко накрите грайливо-рожевим атласом, тьмяні штучні букети у вазонах, усе прирушене пилом...

Камера безжально нишпорить по всіх кутках і вихоплювала найдрібніші деталі – пляшки на столі, недопалки в горщиках із вмерлими квітами, немитий посуд...

Ось на кухні й те розчинене вікно, з якого півгодини тому здійснено падіння, стіл із коробкою наполовину з'їденого торта і, нарешті, перелякане замурзане обличчя хлопчика...

Хлопчик тихо скигить, розмазуючи по щоках сльози й шоколад. Він боїться камери, махає руками, залізає під стіл.

– Припинить негайно! – це вривається до квартири тітонька Льоля.

Вона обіймає Міку, підхоплює на руки, і він заспокоюється, замовкає, лише стиха схлипує, ховаючи обличчя в її волосся.

Він сидить, притискаючись до неї весь час, доки її про щось розпитує слідчий.

Про маму, про її знайомих, про нервовий стан і останні слова. Льоля нічого не знає. Лише міцніше притискає до себе Міку – він чує, як Льоля тремтить, як калатає її серце. Міка хоче захистити Льолю від суворого міліціонера, але не знає – як. Його ж не питають! Якби запитали, він би пояснив, що мама просто захотіла трохи політати.

Льоля цілує, гладить по голівці Міку, говорить до нього лагідно, ледь стримуючи сльози:

– Не хвилюйся, золотенький. Я заберу тебе до себе. А мама... вона...

– Полетіла? – підказує Міка.

– Так... так... – розгублено повторює Льоля і знову гладить хлопчика по кучерях. – Я зроблю для тебе все, що захочеш... Хочеш, підемо на ставок?...

– Ні, – крутить головою Міка.

– А що ти хочеш?

– Можна я доїм морозиво? – ледь чутно вимовляє він...

Частина перша

* * *

«Сьогодні, напевно, мій день», – думала Марта, упевнено йдучи центральною вулицею міста.

Дійсно, з самого ранку без зайвих проблем, які майже щомісяця виникали при спілкуванні з бухгалтерією, вона отримала чималу суму відпускних. І одразу ж придбала білу сумку, саме таку, яка пасувала до її білого сарафана. А ще вдалося без черги заплатити на пошті квартирний борг за три місяці.

Але не це було головним! Просто вона відчувала на собі приязні погляди перехожих, поглядала на своє відображення в склі вітрин, і воно, це відображення, їй подобалося. Навіть дуже. А тому треба було зробити ще один крок: на розі центральної та бічної вулиць вона давно примітила невеличкий магазинчик одягу, у який їй давно кортіло завітати.

Він приваблював тим, що там, за склом вітрини, на двох довгих елегантних кронштейнах у стилі хай-тек, установлених один проти одного, висіли ексклюзивні вироби – жіночі сукні та чоловічі костюми найвідоміших іноземних фірм, і, як зазначалося на рекламному щитку, вони були тут тільки в одному екземплярі.

Марта ніколи не наважувалася зазирнути в цю крамницю, але сьогодні вирішила хоча б прицінитися до дорогих суконь – чи потягне таку покупку її гаманець? Вона точно знала, що не потягне. Навіть на один рукав не вистачить. Але, зрештою, треба хоч один раз поцікавитися, щоб заспокоїтись, а не поглядати на ту вітрину, як кіт на сало. Головне, – поводитися впевнено.

Марта рішуче відчинила двері. Одразу ж почула мелодійний перегук дзвоників, що висіли над дверима.

– Добрий день! – привіталася з нею люб'язна молода продавчиня. – Вам допомогти?

Марта розуміла, що так спілкуватися з потенційними покупцями вимагають правила етикету, що це правильно і, навіть, необхідно, але нав'язливий сервіс дратував її та ніби зобов'язував зробити покупку. Марта знала: шойно вона починає спілкуватися з будь-якими торговцями, як непотрібна річ – у неї в кишені! Такий уже дурний характер – не може пручатися! Тому вона зробила суворий вигляд обличчя.

– Дякую, я подивлюся сама!

На відміну від настирливих ринкових торговців, чемна дівчина одразу ж знову сіла в своє кріселко.

Марта підійшла до кронштейна, і з задоволенням почала перебирати одяг, який навіть на дотик здавався зітканим з пелюсток або сплетений з золотого руна. Але ж ціни! Марта завжди дивувалася: хто таке купує?! Хіба що сноби чи дурні.

Вона зітхнула й зняла одну вішалку з сукнею, що виглядала соліднішою за інші, більш схожою на одяг «бізнес-леді», підійшла до люстра й з діловим виглядом приклала сукню до себе. Непогано! Навіть дуже непогано, якби не сказати – просто дивовижно. Марта зітхнула, нахилилася, аби уважніше роздивитися етикетку, і несподівано намацала в кишені сукні щось тверде, видовжене, схоже на пачку тонких жіночих цигарок.

Продавчиня не дивилася на неї. Марта обережно полізла до кишені й витягла звідти... крихітний мобільний телефон. Вона навіть не одразу здогадалася, що це, настільки гарненьким був цей витвір дизайнерського мистецтва.

Звичайно ж, треба вчинити чесно й одразу віддати його продавчині, подумала Марта, але чи є впевненість, що та не забере його собі? А якщо це так, тоді навіщо віддавати?

Переконавши себе таким чином, дівчина швиденько сунула слухавку до своєї кишені, ще раз уважно передивилася сукні, зробила вигляд, що жодна їй не сподобалася, і, кивнувши продавчині: «До побачення!», швиденько вийшла на вулицю, хвилюючись, чи не була це якась перевірка. А ще гірше – зйомки прихованою камерою, які ввійшли в моду й загрожують стати справжнім покаранням для не чистих на руку й сумління пересічних громадян.

Але ніхто не біг за нею слідом, не хапав за руки, не звинувачував у присвоєнні чужого майна. Попри це, Марта вирішила швидше перейти на протилежний бік вулиці й загубитися в натовпі.

Була дванадцята година дня, сонце вже припікало потилицю, а щоки Марти палали, ніби вона скоїла злочин.

О пів на першу дівчина мала зустрітися зі своєю подружкою у кав'ярні біля старовинного фонтана, яка так і називалася – «Фонтан». Марта прийшла раніше, замовила собі келих холодного пива. Людей у кав'ярні було багато, усі голосно розмовляли, із динаміків лунала музика. На Марту ніхто не зважав.

І вона нарешті змогла витягти телефончик із кишені й уважно роздивитися його: маленький апарат вишуканого фіолетового кольору з такими дрібними кнопками, що їх можна натискати хіба що кінчиками нігтів. Гарненька штучка!

– О, ти вже тут! – почула вона над головою.

Тетяна, як завжди, говорила голосно і, зазвичай, уже стріляла своїми чорними оченятами навсбіч. Нарешті її погляд неймовірним зусиллям волі зміг сконцентруватися на Мартиних руках.

– Ого! Купила собі мобільника? Який гарненький! – вона придивилася пильніше й роззявила рота: – Ого! Крута штучка! Скільки ти за неї віддала?

– Це видали на роботі, – сухо відказала Марта, ховаючи слухавку в торбинку. Розповідати про пригоду їй не хотілося. – Сьогодні перший день відпустки, а роботи стільки, що можуть раптом викликати...

Тетяна ображено знизала плечима:

– Гарна в тебе робота, якщо на ній видають такі круті мобіли...

Звісно, не повірила, подумала Марта.

Вони сиділи в затінку просто неба, пили пиво, ліниво перекидаючись репліками. Марта зловила себе на думці, що спілкування з колишньою однокласницею давно вже втратило сенс. Обговорювати, крім чоловіків, нема чого, інших загальних тем обмаль, а приводу розпрощатися й піти в найближчі кілька хвилин не передбачається. Тетяна голосно переказує вчорашню пригоду в таксі, на них озираються. Потік свідомості з домішком сексуальної заклопотаності. Марта робила вигляд, що слухає, і крадькома поглядала на годинник.

Аж раптом звідкись до неї долинула приглушена мелодія адажіо Альбіні. Така чарівна, така заворожуюча мелодія! Вона ніби перекреслила всі попсові крики, що линули від барної стійки, спустилася на цей північний острів, мов золота куля, огорнула якоюсь світлою тривогою, передчуттям чогось справжнього, збентежила, змусила закрутити головою в пошуках джерела, з якого линули звуки. Приглушена мелодія лунала десь зовсім поруч. Але – звідки?

– Це ж твоя мобілка! – здогадалася Тетяна.

Марта боязко дістала слухавку, котра сповнила її долоню чарівних вібрацій, зробила великий ковток із келиха під зацікавленим поглядом подруги. Нема куди подітися – треба відповідати. Непевним жестом піднесла апаратик до вуха, натисла потрібну кнопку з намальованою на ній слухавкою:

– Слухаю...

Кілька секунд вона просиділа нерухомо, потім натисла на протилежну кнопку й заховала телефон у нову торбинку.

– Щось важливе? – єхидно запитала Тетяна, побачивши, що товаришка змінилася в обличчі. – На роботу викликають?

– Так, викликають, – неуважно підтвердила Марта й підвелася. – Не ображайся, маю йти... Тетяна знизала плечима.

Марта йшла під прискіпливим поглядом колишньої однокласниці, а в голові ще лунав голос зі слухавки – тихий, хрипливатий, котячий: «Даю тобі пару годин для можливості не псувати наші стосунки... Повертайся, або пошкодуєш...»

* * *

Цього дня Марта мала ще безліч невідкладних справ. Треба було з'їздити до нотаріуса, переоформити папери на автомобіль, який нещодавно дістався їй у спадок від якогось далекого родича по материній лінії, відсидіти дві години на черговій лекції в автошколі, забрати з дитсадка сина старшої сестри й відвести його додому, адже Марія цього зробити не могла через якісь термінові збори на роботі.

Здавалося, справ – безліч. І спочатку Марта відчувала себе заклопотаною діловою жінкою, обтяженою купою серйозних проблем. Нотаріус, водійські курси, дитсадок – ох...

Але несподівано на неї звалилася неприємна думка – так, ніби величезна крапля холодного дощу вцілила в саме тім'ячко: усе це дрібниці, нікому не потрібна щоденна метушня, «марнота марнот». У цих справах немає нічого цікавого, нового, доленосного та духовного. Того, що могло підняти над буденністю, дати новий поштовх до життя, нові відчуття й можливості. Нема заради чого й чим жити!

Марта аж стишила кроки, уражена цією жакливою думкою. Відверто кажучи, із такою ясністю ця думка надійшла до неї вперше. Робота, дім, часом – вечірки, іноді – нудні побачення з нудним передбачуванним фіналом, серіали, які дивишся «впівока», аби не лежати в суцільній тиші, випадкове, несистематизоване читання – аби просто втупитись очима в сторінку, їдучи в транспорті.

Захоплень немає. Справжніх друзів – теж. Таланту Бог не дав...

Чим жити?!

Марта їхала в метро, дивилася на людей довкола себе й думала – невже вони всі так само живуть, як і вона. І купу своїх дрібних буденних справ сприймають за справжнє життя, клопочуться, метушаться, відвойовують собі місце під сонцем, яке, врешті-решт зводиться до цілком певного масштабу: «два на два» – на цвинтарі. Навіщо все це?

А може, не всі так живуть? Погляд вихопив постать худорлявого юнака, що хилитався над нею, мов водорість під водою, тримаючи в руці книгу «Диво польоту», а нижче дрібними літерами в лапках було написано «Історія космонавтики». Марта посміхнулася майже крізь сльози – ні, не всі...

Обличчя юнака було зосередженим і відстороненим, ніби він перебував в іншому вимірі. Він уважно й захоплено дивився на сторінку, іноді здимаючи очі й позираючи за вікно – у небо. А потім, перепочивши від своїх фантазій, знову повертався до якихось складних малюнків у книзі. У нього було тонке, натхненне обличчя – обличчя, що мало не спустошений вираз. Чи цікава була б йому вона, Марта? Напевно, що ні. Марта зітхнула й перевела погляд далі.

Жінка, що сиділа поруч, теж утупилася в книжку – кольоровий, мов обгортка від льодяника, любовний роман. Теж інший вимір. Вона уявляє себе Діаною, Анжелікою, Ізабеллою чи Скарлетт і свято вірить, що завтра їй на голову звалиться Ред Баттлер чи дон Педро з маленькими чорними вусиками й поведе по бурхливому життєвому морю, аки по суху. Її життя насичене мріями й дурницями, і вона ніколи не замислиться над його штучністю. І не буде страждати від думок про власну недосконалість.

А чим живе вона, Марта? Можливо, пригода зі слухавкою дає шанс щось змінити, поворушитись, когось врятувати чи знайти однодумців?

«От роззява! – подумки лаяла вона власницю телефону. – Мабуть, зайшла поміряти ганчірки й випадково сунула апаратик до кишені нової сукні, а потім так і повісила її на кронштейн. Тепер, певно, вирішується щось важливе в її особистому житті. А вона, дурепа, про це не здогадується – ходить десь замість того, щоб іти до власника такого красивого оксамитового баритона...»

От якби їй, Марті, так зателефонував Андрій!

Ні! Одне лише це ім'я, навіть вимовлене подумки, змушує одразу ж підвести очі вгору, адже вони наповнюються сльозами, й не можна дати їм пролитися, підступно потекти по щоках солоними струмками. Цікаво, коли ж мине цей біль? Уже рік, як вони не живуть разом, а все одно – серце ниє, ніби все сталося вчора. І не дають спокою сумніви. Можливо, не треба було гарячкувати? Гадала, що він нікуди не подінеться. А він пішов і не повернувся. Більше того, як кажуть знайомі – уже збирається одружуватися.

А вона, Марта, тільки зараз зрозуміла, що зовсім не може бути одна, що її гнітять самотність, тиша, порожнеча в квартирі й в душі. Нехай би був – уже не такий і коханий, але – звичний. Як у всіх. Якої такої дурної миті вона завважала себе кращою за інших?

...У нотаріальній конторі вона пробула з півгодини – усе з'ясувалося досить швидко. Стало зрозуміло, що автомобіль дістанеться їй не скоро, адже на нього є ще купа претендентів. Марта посміялася разом із представником своїх інтересів і легко відмовилася брати участь у змаганні за якусь нещасну допотопну «Ладу», яку ще мали якимось чином поділити на вісім частин.

Дорогою до автошколи вона ще встигла зайти до «Українських страв» і перекусити кількома овочевими салатами. Тепер, принаймні, можна висидіти пару годин на нудних і незрозумілих, а головне – цілковито безглузвих у її ситуації лекціях.

Піти на курси їй порадила та ж Тетяна. «Навчишся водити чи ні – це справа десята! – сказала вона, – а от чоловіків там, певно, багато. Можливо, познайомишся з кимось...»

Останнім часом усі знайомі відчайдушно хотіли видати її заміж, допікали питаннями, чому вона – така гарна, розумна й молода – досі ходить сама, мов неприкаяна. Чути це було досить неприємно. Усі ж були «прикаяні»!

Часом – просто прикуті до сімейних галер. І одна Марта, на їхню думку, пливла собі за течією, як відв'язаний від пристані човен.

...Марта оминула дитячий майданчик, зайшла на подвір'я середньої школи, де знаходилися водійські курси. Вона трохи запізнилася, перепросила й під докірливим поглядом інструктора тихенько сіла на своє місце – за шкільну парту поруч із огрядною жінкою Світлою Сергіївною.

Інструктор стояв біля дошки й креслив якусь траєкторію. Марта зітхнула, розкрила зошит: гроші заплачені – треба вчитись, може, колись знадобиться. Спереду та позаду сиділо чоловік сім-вісім, із них лише двоє мужчин – «старе та мале». Старий засинав, малий голосно жував жуйку. От тобі й «познайомишся»!

Марта не слухала, про що бубонить інструктор, водила ручкою в зошиті й намалювала якусь кумедну пику. А потім знову почула знайому мелодію.

Вона знову здивувала й збентежила своєю тривожною гармонійністю – слухала б і слухала...

Інструктор незадоволено зиркнув у аудиторію, і Марта поквапилася витягти мобілку, мовчки натиснула на кнопку.

«Час вичерпався, – одразу долинуло зі слухавки. – Ти неслухняна дівчинка, і я мушу покарати тебе!..»

Голос ще щось промовляв, але Марта злякалася й вимкнулась.

Навіщо їй зайві клопоти, чийсь негативні емоції, які її не обходять?! Треба буде подумати, як змінити номер, щоб цей голос більше не турбував її. Або не вираховував через операторів. Але як це зробити, Марта не знала...

Вона так і не змогла зосередитися до кінця занять і весь час боялася, що дзвінок повториться. Нині голос уже не здався їй таким привабливо-оксамитовим, тепер він був безбарвним, сухим, як сіно.

Якщо до першого дзвінка вона поставилася з розумінням і навіть позаздрила тій, на яку чекають, якій дають шанс повернутися, то тепер вона уявила, як десь в іншому кінці міста в порожній хаті сидить покинутий чоловік, можливо, якийсь психопат, і вигадує страшні покарання своїй дружині або коханці. Майже так само колись телефонував і Андрій (Марта опустила очі й знову розсердилася на свою сентиментальність), але недовго.

А якщо розшукати цю жінку, знайти її й застерегти від невваженого кроку? Поділитися, як ночами душать спогади, а запахи, музика, місця, де ходили разом, навіюють таку тугу, що нікуди втекти від неї.

На цьому занятті, власне, як і на п'яти попередніх, Марта так нічого й не зрозуміла. Вийшла втомлена, хотілося спати. Її колежанка, із якою вона сиділа за одною партою, безкінечно теревеніла, поки вони разом ішли до тролейбусної зупинки. Це теж був потік свідомості, як у Тетяни, але цього разу в нього впліталися непотрібні Марті історії про хворобу свекрухи, про виведення плям різними хімічними засобами й переваги одних над іншими, про перевезення пікінесів іноземними туристами у взуттєвих коробках до Лівії, про нітрати, що ми споживаємо, про корисний гель від целюліту й про багато інших речей, якими Світлана Сергіївна заповнювала своє життя.

Не дослухавши переказ сто сорокової серії «Циганського щастя», Марта перепросила, швидко розпрощалася й, помітивши маршрутку, помчала через дорогу. Вона правильно розрахувала: огрядна Світлана Сергіївна на такий вчинок не спромоглася й лишилася стояти на протилежному боці з роззявленим ротом, у якому застряг останній крик циганського барона Мурільо, шалено шкодуючи, що втратила слухача.

На Марту чекала ще одна справа – дитсадок, а потім день можна було б вважати закінченим.

У маршрутці мелодія Альбініні, до якої Марта майже звикла, гаряче різонула по нервах – все ж таки це якась неземна, нелюдська мелодія – її можна було написати лише кров'ю стомленого й розірваного серця! Треба буде знайти якусь літературу, почитати про цього композитора...

Що буде цього разу? Марта не квапилася діставати слухавку, розмірковувала, чи варто одразу послати власника голосу кудись подалі, пояснивши, що його панянка викинула мобілку, а вона, Марта, підбрала її в сміттевому контейнері? Але, оглядаючи супутників, вирішила промовчати – просто натисла кнопку.

«Гадаєш, я тебе не знайду? Ти погано мене знаєш. Обіцяю: якщо не повернешся добровільно, мати в Лісовому отримає твою голову в коробці з-під торта!»

* * *

– Мата прийшла! – зрадів небіж, побачивши, як вона йде до майданчика, на якому гралися вихованці дитсадка під наглядом молоденької студентки-практикантки. Марта посміхнулася. Із легкої руки чотирирічного Славка в родині прижилося це ім'я – Мата.

А сестрин чоловік навіть звертався до неї не інакше як «наша Мата Харі». Певно, сестра дружини здавалася йому загадковою на тлі їхнього розміреного й вивіреного по хвилинах подружнього життя.

Марта підхопила небожа на руки, кивнула виховательці й понесла хлопчика до виходу. Він обіймав її за шию, перебираючи пальчиками пасма її волосся. Можна було б опустити його на землю, але зараз Марті були приємні його тепло, ніжний запах, дотик замурзаної прохолодної щічки до її гарячого чола.

Марта вже картала себе за вранішню крадіжку клятої слухавки. І хоча вона добре розуміла, що погрози її не обходять, усе одно на душі було незатишно. А якщо це не жарти? І навіть якщо вона заблокує номер чи викине цей телефон, чи зможе забути про те, що хтось – а ймовірно, якийсь покидьок чи психопат – полює на беззахисну жінку?! Що робити? І чи варто щось робити? А якщо варто – що саме? Піти до міліції? Ну це точно – ні. Якось їй довелося звертатися до відділку, коли її пограбували у ліфті, і жодного результату, крім того, що їй сказали, аби вона не морочила голову своїми дрібницями. Порадили забути.

Отже, що робити з цими дзвінками, невідомо. Краще забути.

Наче вві сні вона донесла Славка додому, як годиться, хвилин із десяти поспілкувалася зі свекрухою сестри (та була зовсім старенька) і вирішила не чекати на повернення зі зборів Марії. Розклала на столі фломастери, папір – нехай поки малий помалює, – налила Ганні Павлівні чаю... Нічого, якось разом дочекаються!

Їй кортіло скоріше піти до себе – Марта жила неподалік – і щось вирішити зі своєю знахідкою, яка вже достатньо попсувала нерви за сьогодні.

Удома її трохи попустило. Слухавка мовчала. Марта повечеряла, увімкнула телевізор, прилягла на канапу. Може, не варто так перейматися чужими проблемами? Вона дістала з торбинки телефончик і уважно роздивилася його – мініатюрний, темно-фіолетовий, із золотавими кнопками, гарненький...

От якби знати, як його нейтралізувати. Чому вона, Марта, така безграмотна, коли справа стосується будь-якої техніки? Це ж має бути елементарно! У всіх уже давно є мобільні телефони. І всі кажуть, що це дуже зручно. І тільки вона не може наважитися посадити себе на цей «короткий повідець». Не бачить у цьому ніякого сенсу – однаково телефонувати немає кому.

А якщо порадитись із Андрієм? А що тут такого? Чудовий привід! І досить серйозний. До того не було жодного. Навіть пральна машина не псувалась.

Можливо, сьогоднішня пригода зі слухавкою не випадкова – можливо, небо дає шанс налагодити колись дружні-подружні стосунки, почути голос, розповісти про себе? До кого ж іще вона може звернутися? Не пояснювати ж Танці, що поцупила чужу річ!

Марта скочила з канапи. Раптом у неї не лишилося номеру його нового помешкання! Вона з хвилюванням почала ритися в старому записнику. Ось він, є! Записаний олівцем зі слів спільного товариша, якого зустріла на вулиці рік тому. Марта вже не боялася, що хтось помітить її сльози. Згадала, як невимушено й весело запитала тоді в Сашка: «Ну, як там мій колишній, бачишся з ним?» та навіщось виманила в нього цей номер... А потім ніколи не могла набрати ці цифри...

Що ж, час минув, можна скористатися нагодою. Але палець зрадницьки зупинявся на останній кнопці. Нарешті їй вдалося подолати хвилювання.

– Слухаю!

У цієї миті Марті здалося, що справа в неї мізерна, безглузда та схожа на брехню, що ніяких жажливих повідомлень вона не чула, що все це маячня й гра її хворої уяви, а єдине, що було правдою, – бажання почути це спокійне «слухаю» і... натиснути на відбій.

– Слухаю, – повторив Андрій.

Марта наважилася відгукнутися.

– Це я, – вона намагалася говорити швидко, аби він зрозумів, що в неї дійсно важлива, невідкладна справа, яку може вирішити тільки він. – Вибач, що турбую, але мені треба порадитися...

І розповіла все, що відбулося сьогодні, починаючи з самого ранку, періодично запитуючи: «Ти ще можеш говорити?»

Марті хотілося бути тактовною, дати зрозуміти, що вона дещо про нього знає й не збирається викликати ревності його нової подруги. З другого боку, цим питанням вона підкреслювала, що тепер він – не вільний. А точніше, не настільки вільний, аби не звітувати про цю довгу розмову з колишньою дружиною перед іншою, яка, можливо, ходить (чи лежить?) поруч.

– Так... – замислився він після її тиради, – ти мене, як завжди, дивуєш. Якщо нічого не вигадуєш... Усе просто. По-перше, як буде наступний дзвінок, подивись на екрані номер абонента – він має висвітлюватись. По-друге, на задній панелі апарата є порожнина для сім-карти. Відкрий, витягни її. Запам'ятала?

– І що далі?

– Нічого. Згодом купиш собі новий пакет і користуватимешся. Це все, що ти хотіла запитати?

– Так...

– Тоді бувай!

У слухавці залунав відбій.

От і все.

Марта уявила, як, поклавши слухавку, він незадоволено пояснює Тій, Котра Поруч, що говорив із жінкою, яка тепер («Не хвилюйся, любя!») йому байдужа, яку давно забув (і це було зрозуміло з його спокійного голосу), із жінкою безпорадною й невірноваженою («Істеричка! Колиш сама вигнала мене...»), із тією, про яку не варто говорити («Ти в мене – найкраща!»)...

Марта сама не помітила, як механічним рухом натисла кнопку мобілки, яка ось уже кілька секунд знову награвала тривожну мелодію.

Зміст чергового повідомлення дійшов до неї після того, як вона з огидою вимкнула невідомого абонента: «До тебе, дівчинко, вочевидь, нічого не доходить... Що ж... Зробимо інакше: невдовзі збиратимешся на похорон своєї матусі. Я не жартую! До речі, там і зустрінемося. Ти ж не зможеш не приїхати».

О господи! Марта рвучко перевернула слухавку, відкрила отвір, підділа нігтем тонку пластинку. Спочатку хотіла викинути її в прочинену квартирку, але, подумавши мить, сунула на дно прикроватної шухлядки. І зітхнула з полегшенням: тепер ця клята машинка більше не заграє до неї своє адажіо! Усе скінчилося.

Можна розслабитися й більше ніколи не згадувати про неприємну пригоду. А гарненьку слухавку зберегти, як талісман. Усе ж таки це непорозуміння дало змогу звернутися до Андрія, почути його голос. Мобілка знадобиться колись пізніше...

Поки що можна буде викладати її на столик у кав'ярні, як це роблять «ділові жінки».

Так, для підвищення самооцінки...

* * *

...Незважаючи на те, що мобілка більше не озивалася, заснути цієї ночі Марті так і не вдалося. Нав'язливі питання лізли в голову – хто вона, ця жінка, чому її так наполегливо розшукують? Можливо, це зовсім не жарт, не залякування покинутого чоловіка, а щось набагато серйозніше? Якби та роззява не загубила телефончик, вона вже щось зробила б, щоб уберегтися самій чи застерегти матір від чоловіка-психопата.

Марта була впевнена, що власницю слухавки можна було б якось вирахувати через телефонну компанію, але як це робиться? Не телефонувати ж знову Андрію. Це було б уже занадто.

Звернутися до міліції? Тоді доведеться пояснювати, що поцупила чужу річ. Та й хто займатиметься такою дрібницею, якщо стільки нерозкритих справжніх злочинів довкола?

За вікном уже давно жеврів загострений молодий місяць, а Марта все не могла зімкнути очей. Немов кіноплівку прокручувала увесь день, починаючи з того моменту, як відчинила двері крамниці.

Цікаво, як мобілка опинилася в новій сукні? Мабуть, жінка була схвильована, роздратована, утратила пильність. Але тоді навіщо в такому стані заходити до крамниці? Хоча тут усе ніби зрозуміло: вирішила почати нове життя з покупки. Нелогічно, але дуже по-жіночому. Адже сама Марта в перші дні розлуки з Андрієм вчинила так само: пішла спочатку до перукарні, зробила коротку стрижку, а потім відчайдушно витратила ледь не всі гроші на супермодний брючний костюм. Він і досі висить у шафі, непотрібний. Андрій так і не бачив, як він їй личить! Але ж Андрій, хоч і був розлючений її рішенням розлучитися, але ж не погрожував, не казав таких жахливих речей!

Спиною забігали мурашки. «...Мати в Лісовому отримає твою голову...», «...збиратимешся на похорон своєї матері...»

Хіба так можна? Марта відчула гострий жаль до невідомої жінки. Певно, вона зовсім молода, можливо, ровесниця. Судячи з того, що мала таку дорогу мобілку й відвідувала бутики – заможна, а з розміру сукні, яку міряла, – тендітна, струнка, висока. Прикро... Утрапила дівчинка в халепу. І, мабуть, немає кому розрадити, допомогти. Мати, як казав голос, живе в Лісовому. Глушина...

Мабуть, дівчина звідти втекла до «красивого» життя. Хіба мало таких у місті? Воно ковтає провінціалок, як Молох, і, мов безжальний вітряк, перемелює, пережовує й випльовує на Окружну дорогу, де вдень і вночі юрмляться повії... Нещодавно, згадала Марта, упіймали двох братів-зłodіїв, що вбивали на цій дорозі дівчат, і не тільки повій.

Від цієї думки Марту вкриває крижаний піт. А раптом усі ці погрози дійсно не жарт? Жінка рятується від якого-небудь криміналу? Можливо, вона вже далеко й не знає, яка загроза нависла над її матір'ю.

Марта аж підхопилася на ліжку: рішення прийняте! Завтра ж вона поїде в Лісове! Це не так уже й далеко, до того ж відпустка – час є. Село невелике, у ньому повинні знати, у кого донька поїхала до міста й, судячи з усього, гарно влаштувалася, – люди все знають.

«Поїду, – вирішила Марта, – побалакаю з тією жінкою, якось обережно розпитаю, дізнаюся, де її донька, з ким? Можливо, немає нічого страшного – так, побутовий родинний конфлікт... Зрештою, моє сумління буде чистим...»

* * *

Вранці все здалося іншим, не таким страшним. Заварюючи каву, Марта навіть подумала, чи варто їхати в якесь село такого спекотного дня.

Чужі проблеми відійшли на другий план. Зрештою, у світі щохвилини коїться злочин. Одним більше, одним менше...

Ковток гарячої кави обпік піднебіння й ніби повернув думки в інший бік. Ще зовсім недавно вона не оминала жодну несправедливість. Тепер душа закам'яніла, навчилася «тримати удар», більше не озивається ні на що. Навіть жебраки, котрі ходять вагонами метро чи сидять у переходах, викликають лише помірковане співчуття. Вона проходить повз них, сором'язливо притримуючи сумку, у якій лежить гаманець, але ніколи не витягає його – спішить, як усі.

Нещодавно, перебігаючи з автобуса в метро, почула тоненький голос: «Купіть сірники, будь ласка...», і вже пробігла, фіксуючи поглядом маленьку бабцю, котра тримала в руках кілька коробочок із сірниками. Кому вони зараз потрібні? Промчала повз. Озираючись, поплескала себе по кишнях і... побігла далі. А потім весь день картала себе, подумки поверталася туди, до того тоненького дитячого голосочку...

Ні, треба усе ж таки їхати. Хоча би для того, щоб довести собі, що ще здатна на співчуття.

Марта швиденько поклала в торбинку найнеобхідніше (на всяк випадок захопила й купальник – раптом у селі є річка) і вирушила до автовокзалу.

Уже о десятій ранку спека стояла така, що підбори вгрузали в розпечений асфальт. За квитками до Лісового в касі стояли лише дві жінки, автобус вирушав за десять хвилин.

Марта знайшла платформу та вжахнулася: чи витримає дві години їзди в цій тарантайці? Такі автобуси, звісно, ходять лише до занедбаних сіл – запилюжені, вузькі, із порізаними сидіннями й безліччю брутальних написів на спинках крісел. Але Марта своїх рішень не змінювала: їхати так їхати!

Дорогою до автобуса підсіли ще дві-три жінки. Марта забралася на заднє сидіння й дивилася у вікно. Жінки голосно розмовляли, перегукувалися з чоловіками, автобус торохкотів і підскакував, мов іграшковий, дорога жовтим пилом клубочилася під колесами.

Марта мимохить згадала, якою була дорога до Чорногорії позаторік, куди вони з Андрієм їздили відпочивати. Які дивні країни є на світі і які дороги! Автобус, мов білий лайнер, ішов «ужвицею» – так називалося шосе, що обплутує гори, мов стрічка серпантину.

Марті ніколи не забути ту дорогу... Запах гірського лісу можна порівняти хіба що з запахом моря. Хвилі соснового повітря періодично захльостували вікна, збуджували, як наркотик. І в цих горах, посеред щільної стіни синьо-зелених сосен, мов гриби, стирчали охайні хатки з червоними дахами. Вони розташовувалися на узвишсях та в долинах на великій відстані одна від одної. Марті кортіло зупинитися саме тут, пожити хоча б тиждень серед цих гір, у цьому величному спокої й зеленому розмаїтті. Яка це була б казка! Удень насолоджуватися повітрям, відвідувати монастирі й каплиці, що якимось дивом були вирізьблені в скелях, органічно вписуючись у гірські пейзажі, ніби й не були творінням рук людських. Увечері виходити на трасу до кав'ярень – охайних, із сучасним дизайном і доброю кухнею, де господарі радіють і одному подорожньому.

Пити каву чи пиво й роздивлятися довкола – така краса ніколи не набридне! Жити так день за днем і не відчувати втоми від одноманітності, адже в горах її не буває...

...Марта не помітила, як лишилася в салоні сама. Люди поступово виходили на зупинках у своїх селах, ніхто, крім неї, не їхав до кінцевої, до Лісового. Водій час від часу поглядав на самотню пасажирку, виблискуючи металевими зубами, і Марта почувалася незатишно.

– Вам у Лісовому де зупинити? – нарешті гукнув до неї водій.

А дійсно – де? До кого вона, власне, їде?

– Біля продмагу, – попросила Марта.

Слово «продмаг» вимовилось випадково – щось із забутого дитинства. Але ідея слухна: замість того, щоб розпитувати по подвір'ях про якусь дівчину, котра поїхала працювати чи вчитися до міста й не повернулася, краще завітати до крамниці і заговорити з продавчиною – безпрограшний варіант!

Автобус в'їхав у село. Приблизно так Марта його й уявляла: горбаті ганки, невеличкі скособочені хати, на майдані перед зруйнованим поштовим відділенням – облуплений пам'ятник якомусь вождю. Колись пофарбований «сріблянкою», він скидається на напівзтіліле тіло – певно, жадливе видовище вночі. І – жодної людини на вулиці.

Водій зупинив біля магазину. Марта вийшла, роздивилась. Над будівлею, схожою більше на в'язницю – вікна заграбовані, металеві двері вкриті іржею, – два написи, зроблені, певно, місцевим малярем: «Маркет», а нижче, у лапках, було додано: «Продмаг».

На щастя, двері магазину були відчинені.

Марта відкинула жовті завіси з марлі й увійшла досередини. Жінка, що сиділа за прилавком, гортала «покет-бук» із величезним рожевим серцем на обкладинці й жувала огірок. Побачивши Марту, вона кинула огірок під стіл, поправила білу полотняну наколку, що стирчала в копиці волосся, і з цікавістю подивилася на приїжджу.

Марта привіталася.

– Ви звідки й до кого? – приязно, але наполегливо запитала жінка, і Марта зрозуміла, що вчинила правильно: потрапила в самий центр поширення інформації.

– Проїздом... – коротко пояснила вона й обвела поглядом крамничку: рибні консерви, банки з каламутним соком, льодяники «Монпансьє» в круглій бляшанці... Немов машина часу відкинула її на десять або більше років назад.

«Монпансьє» – це спогад про дитинство, коли, дітлахами, вони на подвір'ї змагалися, хто більше ввіпхне до рота цих різнобарвних льодяників.

Марта купила круглу коробочку, потрусила нею над вухом – цукерки не торохкотіли. Мабуть, давно вже перетворилися на щільний конгломерат, котрий треба розбивати молотком.

– Ви з міста? – знову звернулася до неї продавчиня.

Їй кортіло поговорити, а ще більше – дізнатися, до кого приїхала ця гарна молода жінка.

– Так, – відповіла Марта й вирішила розпочати гру.

– Ось приїхала та не знаю, що робити... – жалібно вимовила вона, – доведеться звернутися до вас по допомогу.

Очі продавчині радісно зблиснули, вона сперлася грудьми на прилавок і витягла шию:

– Слухаю вас.

– Я розшукую одну молоду дівчину, мешканку вашого села, – почала Марта, – а проблема полягає в тому, що особисто я її не знаю...

– У нас тут давно нема молодих, усі розбіглися. Що їм тут робити? У клубі вже четвертий місяць іде «Зіта і Гіта», – сказала продавчиня. – А ви, часом, не з міліції?

– Я працюю в прокуратурі, – несподівано для себе збрехала Марта.

Повідомлення, що до них завітала працівниця прокуратури з міста, справило на продавчиню неабияке враження.

– Чим я можу вам допомогти? – люб'язно запитала вона.

– Можливо, ви пригадаєте, у кого з місцевих є донька, котра приблизно два-три роки тому поїхала до міста...

– Ой, у нас таких – півсела!

– Крім того, – продовжувала Марта, – вона гарна на вигляд, досить висока...

– Ленка! – радісно перебила її жінка. – Точно – Завалишчина Ленка!

– ...струнка, – вела далі Марта.

– Ні, не Ленка, – засумнівалася жінка, – та опасиста...

– А ще ця молода жінка, швидше за все, непогано влаштувалася в місті – навчається або працює...

– Вони всі вчитися їдуть, – буркнула продавчиня, – а потім виявляється – шмарклі багатіям підтирають...

– ...має чоловіка або нареченого...

– Усі вони так кажуть...

Жінка насупилася й почала ялозити ганчіркою по прилавку.

– Та це ж Вальчина Зойка! – несподівано над самим вухом прокричав інший жіночий голос.

Ані Марта, ані продавчиня не помітили, як до крамниці ввійшла ще одна покупателька й навіть встигла набрати в кошик шість паляниць, а тепер із цікавістю прислухалася до розмови.

– Точно Зойка! – продовжувала жінка. – Поїхала торік вступати до інституту. А навесні привезла Вальці міх-ро-хвильовку, кофту нову – індійську... За що, цікаво, студенткам такі гроші платять?!

– Авжеж, Зойка... – погодилася продавчиня. – Вона і гарна, і струнка. Та й казала Валька, що має жениха багатого...

– Еге ж... – закопилила губи жінка з паляницями. – Зустрічалася з нашим Сергієм. Це, до речі, він і допоміг їй у місті влаштуватись. А тепера знайшла іншого, багатшого... От дурні баби, я колись свого часу...

– А хто такий Сергій? – перервала її Марта, відчуваючи, що натрапила на те, що шукала.

– Це наш хлопець. Бігав за тою Зойкою ще зі школи. Потім перебрався до міста. А що? Руки в нього золоті... Працює десь на хвірмі, що вікна ці модні – «склопакети» – установлює. Ось вона й поїхала ніби-то до нього...

– А Валька казала, що на іспити поїхала! – вставила продавчиня.

– Це вона тобі так казала... Словом, це точно Зойка. У нас інші не привозять таких подарунків. Тільки за картоплею та варенням приїжджають! А Зойка матері завжди щось припекла – то чайника електричного, то фарбу для волосся. Уважна дівка.

– Облиш! Ось моя Майка, може, і не така розцяцькована, але хоч заміжня, – надулася продавчиня, – а про цю невідомо, чим вона там, у місті, займається...

– А чи не підкажете мені ще таке: прізвище цього Сергія і де саме він працює? – Марта навіть записалася своїми пошуковими здібностями. Якби дізнатися щось про хлопця, можна було б розшукати його в місті й з'ясувати, чи не від нього ховається хазяйка мобільного телефону.

Жінки охоче повідомили все, що знали. Принаймні, прізвище. А потім, посперечавшись, згадали й назву фірми, якою неодноразово хизувалися перед селянами Сергієві батьки.

– Він і їм такі вікна поставив! І голові сільради!

– Та не голові, а директору школи!

– А я тобі кажу – голові!

Вони почали жваво обговорювати сусідів, а Марта, дізнавшись, де живе мати дівчини, хутко вийшла з крамниці.

* * *

Валентина Миколаївна, до якої жінки направили Марту, жила в невеличкому охайному будинку неподалік від руїн сільської бібліотеки.

Марта одразу помітила на подвір'ї невисоку худорляву жінку, яка, ставши навшпиньки, підфарбовувала раму білою фарбою.

– Можна до вас? – гукнула Марта крізь паркан, побоюючись, що на неї кинеться собака.

Але ніякої живності на подвір'ї не спостерігалось. Лише на городі купчилося кілька курей.

Жінка повернулася. Приємне вузьке обличчя, великі світлі очі... Вона приязно посміхнулася й поквапилася відчинити перекошену металеву браму.

– Будь ласка, – сказала вона, й, випереджаючи запитання, уважно подивилася на Марту, – Ви від Зої?

– Ні. Але, власне, я би хотіла поговорити саме про неї, – відповіла Марта, зауваживши, як напружилось обличчя Валентини Миколаївни. Жінка зняла старий фартух, витерла ним руки й запросила Марту сісти до столика, розташованого під розлогою старою вишнею.

– Відпочиньте з дороги, – сказала вона. – Зараз принесу вам соку. У мене чудовий свій сік.

Покришка дерев'яного столу була всіяна чорними перестиглими ягодами, сад бринів щебетом пташок, шелестом листя, часом це живе дихання саду уривалося звуком падіння стиглого плоду з якогось дерева, і на мить наставала тиша. Сонячні промінчики стирчали в кронах дерев, мов соломинки, спускалися до землі й утворювали на ній золоту сіть. Солодке повітря можна було спробувати на смак, висунувши язика. Марта посміхнулася.

Від чого ВОНИ тікають до міст, подумала вона, чому ЇМ не сидиться в такому садку? Чому дають загинути бібліотекам і клубам, до яких ходили в юності, чому не народжують дітей тут – серед спокою й тиші. Їдуть годувати себе ілюзіями...

Валентина Миколаївна принесла банку червоного соку.

Поки Марта насолоджувалася прохолодним напоєм, жінка мовчала, ніби боялася почути щось погане. Нарешті вона наважилася.

– Від Зої давно немає ніяких звісток. Вона завжди дзвонила мені раз на тиждень... – сказала Валентина Миколаївна і запитально поглянула на Марту.

– Ви не хвилюйтеся... – промимрила Марта, розмірковуючи, про що говорити далі...

– А навіщо ви до мене? – прямо запитала жінка. – Я вас слухаю.

Марта розгубилася лише на мить, а потім заговорила якомога спокійніше:

– Скажу вам відверто – я не дуже добре знаю вашу доньку... Я тут проїздом, а заїхати до вас мене попросила одна її знайома. Зоя їй конче потрібна для якоїсь справи – от вона й думала, що вона вдома, у вас... Або ви знаєте, де вона може бути...

Марта відчувала, що її жалюгідні теревені якось не склеюються, але вирішила не турбувати жінку й тому на ходу вигадувала більш-менш реалістичну історію.

– Так я й знала! – сплеснула руками жінка. – Відчувала, що зурочать! Адже так усе добре складалося, аж не вірилось.

Жінка схвильовано захитала головою, механічним жестом скинула стиглі розчавлені вишні зі столу, заговорила, нервово жестикулюючи:

– Торік вступила до університету – вона в мене відмінниця. Казала, що зустрічається з нашим Сергійком, він їй допомагає. Ніби вже й про весілля йшлося. А три місяці тому приїхала така щаслива, каже: «Мамо, ти тільки не хвилюйся й не засуджуй – я буду виходити заміж. Тільки не за Сергія!» Мовляв, зустріла такого мужчину, яких уже на світі немає: розумний, лагідний, має свій бізнес, любить її так, що нікого, крім неї, не бачить. Привезла тоді такі подарунки, яких я зроду не мала. І сама була така гарна – одяг на ній, як у журналах. Показувала, яку обручку він їй купив, – дивовижа! А ще подарував такий чудовий апаратик – мобільний телефончик, гарненький, мов іграшка. Вона все при мені йому передзвонювала. І, знаєте, так вони гарно розмовляли, як ангели. Я такого ніколи й не чула. Ми з чоловіком, царство йому небесне, за все життя таких слів не сказали... Мені тоді затишно стало, спокійно. Вона ж у мене одна! Дівчинка розумна, хазяйновита, добра. Чому б її не любити? А потім як поїхала, так ні слуху ні духу. Телефонувала їй до гуртожитку, сусідки кажуть, що переїхала жити до нареченого. Але чому мені нічого не сказала? А як же весілля? Ось тепер чекаю, що озветься.

Думала, що ви від неї... А ви ось що кажете... Може, не склалося. То чому ж матері не сказати?...

– Можливо, усе не так погано, – почала викручуватися Марта, із жахом згадуючи загрози зі слухавки. – Можливо, її наречений потрапив у якусь фінансову халепу, тому й весілля відклалося. А можливо, ваші молодята зараз змушені переховуватися...

Це було вже занадто, але Марта просто не знала, як перейти до справи, із якою вона сюди приїхала.

– О господи! – сплеснула руками Валентина Миколаївна. – Я завжди знала: великі гроші – великий клопіт! Що ж тепер робити? Чому ж вони до мене не приїхали?

– У тому-то й річ! – зраділа такому повороту Марта. – До вас не можна, адже кредитори легко б вирахували, де вони. Зоя, певно, турбується про вашу безпеку. Одне слово, якби ви могли б теж виїхати кудись на тиждень-другий. Поки все не владнається.

Марта сама не знала, чому не сказала жінці про телефон, про погрози й про себе – все, як є. Їй здавалося, що історія про бізнесмена, на якого полюють кредитори чи конкуренти, здасться їй більш зрозумілою й не такою моторошною. Хоча також приємного мало.

– Отже, вам треба бути обережною. Заради Зої, – додала вона.

– Чи правду ти кажеш, дитино? – пильно подивилася їй у вічі хазяйка.

Марті довелося докласти чимало зусиль, аби витримати цей тривожний, прискіпливий погляд.

– Валентино Миколаївно, ви тут живете на природі й навіть не здогадуєтесь, що робиться в місті! Я б до вас просто так не приїхала – але подруга Зої дуже просила! А я гадаю, що ви невдовзі отримаєте від доньки звісточку.

Навіть якщо ви мені не вірите, усе одно спробуйте поїхати кудись на пару тижнів. Вам, до речі, є до кого податися?

– Збиралася до сестри. Правда, пізніше... – сухо відповіла жінка.

– От бачите, як добре. Поїдьте зараз. Більш нічого від вас не треба. А як повернетесь – усе буде з'ясовано. Зоя озветься. Я обіцяю!

– Навіть не знаю... – завагалася жінка. – Це так несподівано... Чи вірити вам?... Хоча б листівочка у вас була від доньки. А так...

– А я вам ось що можу показати, – Марта дістала з торбинки фіолетовий мобільник. – Упізнаєте? Це мені та подруга дала – Зоя їй подарувала на день народження.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.